Care-i faza cu democrația și libertatea de exprimare?

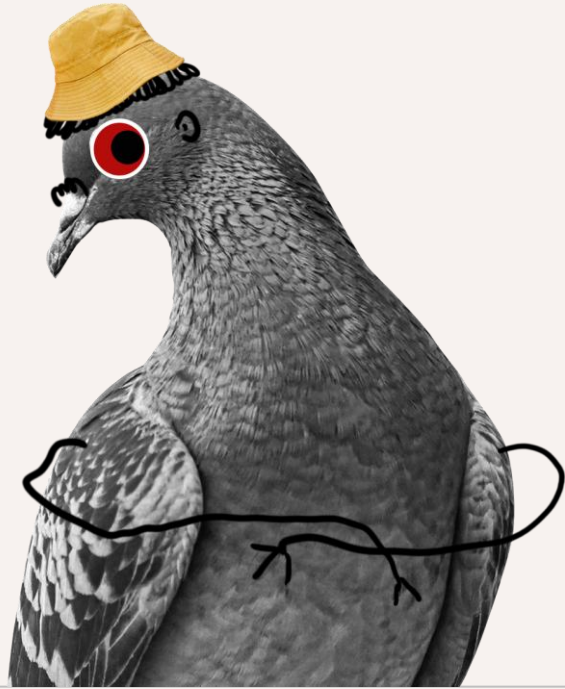

CENTRUL PENTRU JURNALISM INDEPENDENT

Programul de Educație Media
Media întoarsă pe toate părțile.

SNOOP Educativ

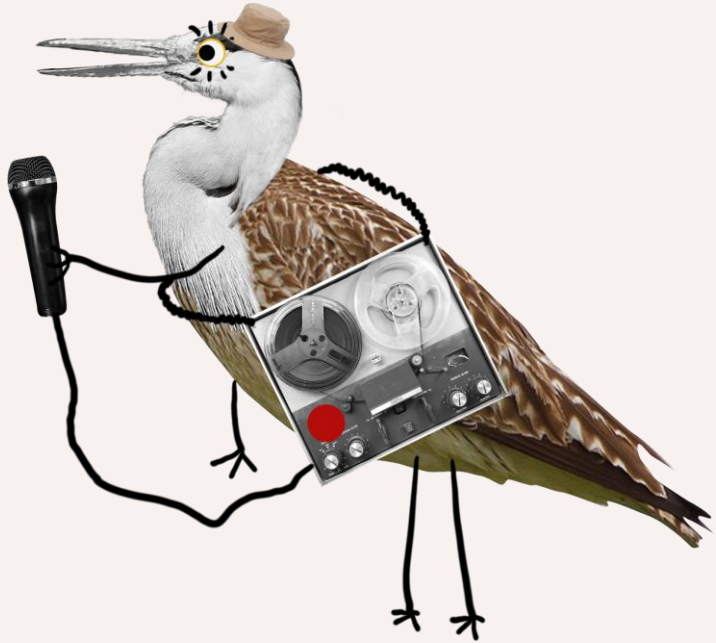
- În ce sistem politic ne aflăm în România?
- Când și cum am trecut de la comunism la democrație?
- Ce înseamnă să trăiești în democrație, ca elemente de bază?
- Ce este libertatea de exprimare?

https://youtu.be/eosrum_R_Q4

Ce v-a intrigat cel mai tare în acest clip video?

Constituția României, art. 30

Articolul 30 Libertatea de exprimare

1. Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credinţelor şi libertatea creaţiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.
2. Cenzura de orice fel este interzisă.
3. Libertatea presei implică şi libertatea de a înfiinţa publicaţii.
4. Nici o publicaţie nu poate fi suprimată.
5. Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligaţia de a face publică sursa finanţării.
6. Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viaţa particulară a persoanei şi nici dreptul la propria imagine.
7. Sunt interzise de lege defăimarea ţării şi a naţiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură naţională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violenţă publică, precum şi manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.
8. Răspunderea civilă pentru informaţia sau pentru creaţia adusă la cunoştinţă publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condiţiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.

Exercițiu

În funcție de articolul privind Libertatea de exprimare din Constituția României, gândește-te la următoarele situații și **decide dacă ele respectă sau nu libertatea de exprimare așa cum e definită ea.**

Întrebare:

Declarația ***„Dacă ne uităm la cine răspunde la aceste sondaje, vedem că de multe ori sunt tinerii care nu au un loc de muncă, nu sunt implicați nici în educație și cumva e normal ca ei să se simtă excluși și să se simtă frustrați”***, este protejată de dreptul la libertatea de exprimare sau încalcă alineatul 6?

?

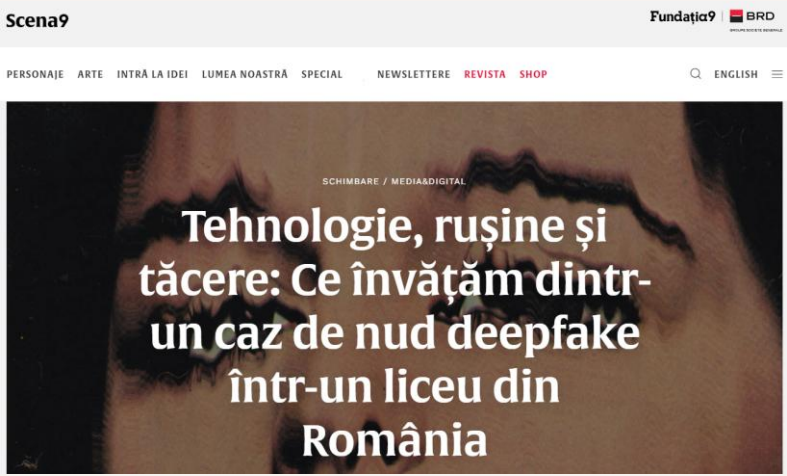
Întrebare și răspuns:

Declarația *„Dacă ne uităm la cine răspunde la aceste sondaje, vedem că de multe ori sunt tinerii care nu au un loc de muncă, nu sunt implicați nici în educație și cumva e normal ca ei să se simtă excluși și să se simtă frustrați”*, este protejată de dreptul la libertatea de exprimare sau încalcă alineatul 6?

Declarația este protejată de libertatea de exprimare. Se emite o opinie, în cheie de dezbatere, fără să afecteze onoarea și reputația cuiva prin defăimare, opinie care la nivel general prezintă o situație văzută din punctul de vedere al lui Vlad Adamescu, politolog. Alineatul 6 se referă la faptul că nu te poți folosi de dreptul la libertate de exprimare ca să afectezi onoarea și reputația unei alte persoane.

Dar...

De pildă, nu suntem protejați de acest drept dacă publicăm pe Instagram sau altă rețea de socializare imagini degradante cu o altă persoană. În ianuarie 2025, de pildă, un elev de liceu din Arad s-a folosit de tehnologia deepfake ca să-și „dezbrace” 11 colege. Acest fapt depășește libertatea de exprimare.

Întrebare:

Declarația ***„Modalitatea cea mai eficientă de a stabili ce e adevărat e să discuți cu ceilalți și să asculți argumentele, să le pui în balanță. Ori, regimurile totalitare nu au experiența asta cumva în mod natural, pentru că oamenii n-au putut să discute liber, dar și pentru că regimul sovietic, care a lăsat urme și chiar și în țările care nu au fost parte din URSS, cum e România, s-a bazat foarte mult pe dezinformare”***, este protejată de dreptul la libertatea de exprimare sau încalcă alineatul 7?

?

Întrebare și răspuns:

Declarația *„Modalitatea cea mai eficientă de a stabili ce e adevărat e să discuți cu ceilalți și să asculți argumentele, să le pui în balanță. Ori, regimurile totalitare nu au experiența asta cumva în mod natural, pentru că oamenii n-au putut să discute liber, dar și pentru că regimul sovietic, care a lăsat urme și chiar și în țările care nu au fost parte din URSS, cum e România, s-a bazat foarte mult pe dezinformare”,* este protejată de dreptul la libertatea de exprimare sau încalcă alineatul 7?

Declarația este protejată de libertatea de exprimare, deoarece nu se produc niciunul din efectele alineatului 7.

Dar...

În 2021 actorul George Burcea îndemna pe Instagram ca femeile să fie bătute *„cu mese, cu scaune”*. Aceasta declarație nu mai este protejată de dreptul la libertate de exprimare, **fiind o instigare la violență și încadrându-se și la discursul care incită la ură.**

În mai 2025 un român a rupt drapelul Ungariei de pe un monument din Serbia şi a pus o panglică cu steagul României. „Punem lentă românească! Peste tot ne fură ungurii istoria. Peste tot ne fură... Ardealul. Şi noi să tăcem? Nu se poate”, a spus el în timp ce acționa la fața locului. **Acest act nu este protejat de dreptul la libertate de exprimare, deoarece incită la separatism teritorial și la violență.**

Întrebare:

În 2020, cântărețul român de manele Dani Mocanu a lansat un videoclip intitulat *„Puşca și Cureaua Lată”*. Videoclipul avea un conținut explicit sexual, inclusiv scene care înfățișează femei în poziții degradante și teme considerate obscene. Este această creație artistică protejată de dreptul la libertate de exprimare?

?

Întrebare și răspuns:

În 2020, cântărețul român de manele Dani Mocanu a lansat un videoclip intitulat *„Puşca și Cureaua Lată”*. Videoclipul avea un conținut explicit sexual, inclusiv scene care înfățișează femei în poziții degradante și teme considerate obscene. Este această creație artistică protejată de dreptul la libertate de exprimare?

La acel moment clipul a stârnit o reacție publică semnificativă din cauza conținutului său misogin și a încurajării actelor de violență împotriva femeilor. Consiliul Național al Audiovizualului (CNA) și organele de drept au luat act de aceste plângeri.

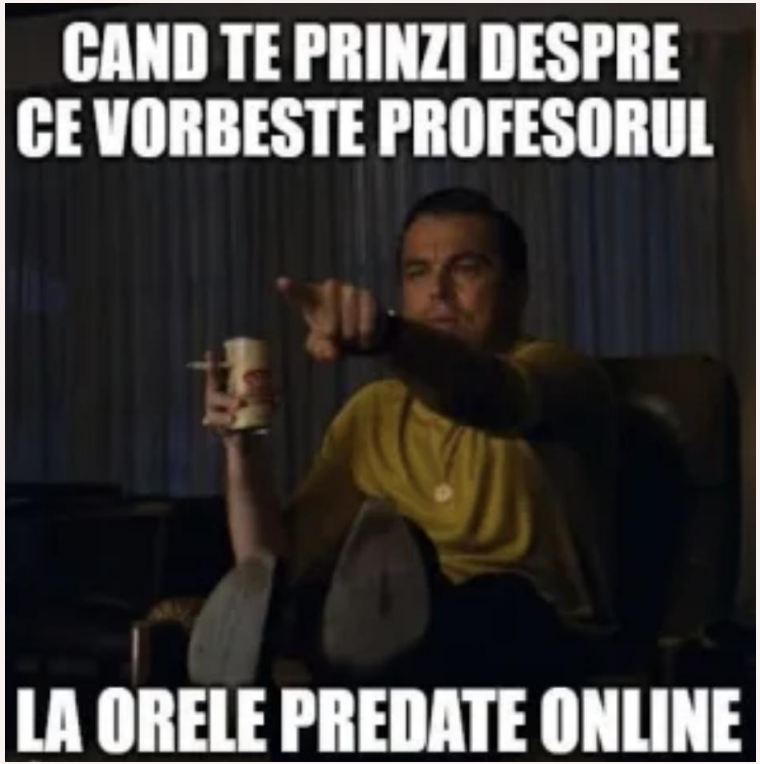
Videoclipul a fost eliminat de pe YouTube la cererea autorităților pentru încălcarea regulilor comunității și a legilor naționale privind conținutul obscen. Dani Mocanu a fost acuzat penal pentru **incitare la discriminare și distribuire de materiale obscene.**

Dar...

Memele sau satira au fost mereu protejate de libertatea de exprimare, câtă vreme ele **nu calcă** granița incitării la ură sau discriminare.

De pildă, folosirea imaginilor cu persoane publice pentru transmiterea de mesaje amuzante.

Înainte de meme au fost caricaturile.

Scrieți pe 2 sticky notes diferite completări pentru următoarele afirmații:

1. **Am înțeles că libertatea de exprimare înseamnă/ înseamnă și...**
2. **Când mă exprim, trebuie să...**

Ca să ținem minte:

https://youtu.be/byp9wvGAMFo

Provocare:

Filmează/montează un Reel/o animație pornind de la tema „*Comentariul care m-a făcut să mă gândesc*”.

Din ce consumi online, alege un comentariu care te-a făcut să te gândești mai mult la libertatea de exprimare.

Descrie, la alegere: ce te-a impresionat la acel comentariu; de ce ți se pare un exemplu bun de exprimare liberă sau încălcare a acestui drept; ce ai învățat despre tine din reacția ta la acel comentariu.

Resurse

Videoclipul: https://youtu.be/eosrum_R_Q4

Articol SNOOP: https://snoop.ro/ce-inseamna-democratia-pentru-tineri/

Kit educațional CJI: https://educatiemedia.cji.ro/2025/12/15/toolkit-democratie-si-libertate-de-exprimare/

CENTRUL PENTRU JURNALISM INDEPENDENT

Programul de Educație Media
Media întoarsă pe toate părțile.

ROMANIAN - AMERICAN FOUNDATION
A gift from the American people

Această activitate este construită de Centrul pentru Jurnalism Independent în cadrul proiectului SNOOP Educativ și face parte din colecția de resurse de educație media puse la dispoziție în Programul de Educație Media, dezvoltat de CJI în parteneriat strategic cu Romanian-American Foundation.

SNOOP Educativ

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

„SNOOP Educativ" este un proiect co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național – AFCN.

Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția AFCN, care nu este responsabilă de conținutul sau de modul în care rezultatele pot fi folosite.